

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

Departamentul "Protecția profesiei, informare și relații publice" din cadrul U.N.B.R. pune la dispoziția reprezentanților profesiei la nivel local un compendiu de principii, analize și comparații cu privire la comentariile apărute în media referitoare la Legea nr. 51/1995 precum și practică extinsă la nivel european privind secretul profesional al avocatului.

I. Compendiu de principii, analize și comparații cu privire la comentariile apărute în media privitor la Legea nr. 51/1995

Care sunt principalele scopuri ale proiectului privind modificarea Legii nr.51/1995 privind organizarea și exercitarea profesiei de avocat ?

Contrar aparițiilor din media, care preiau numai ipoteze cu impact în planul audienței, proiectul de lege vizează mai multe aspecte: *adaptarea legii la unele instituții introduse prin noul Cod civil și noul Cod de procedură civilă (a se vedea separația de patrimonii; curatela); punerea în acord cu unele decizii ale Curții Constituționale; efectivitatea independenței avocatului; asigurarea unei efectivități a secretului profesional; comunicarea profesională.* În presă au fost menționate mai mult aspectele ce țin de asigurarea efectivității secretului profesional al avocatului.

De ce era nevoie de o modificare a legii ?

Unele dintre modificări sunt impuse de realități precum impactul noilor coduri, altele de evoluția sistemului judiciar sau realităților sociale din anul 1995 până în prezent.

În planul *efectivității secretului profesional*, intervenția legislativă este impusă de împrejurarea că prin noile coduri penal și de procedură penală statul a fost interesat numai de întărirea funcției acuzării, funcția apărării fiind ignorată. Acest aspect, perpetuat în timp, începe să conducă la o distorsiune în planul „*egalității armelor*” în proces, cu consecințe defavorabile asupra actului de justiție și drepturilor fundamentale ale omului.

Aspecte recunoscute la nivel declarativ, precum „secretul profesional al avocatului” riscă să ajungă simple afirmații ignorate de realitatea judiciară, dacă nu există garanții ca aceste principii să fie respectate în mod REAL ȘI EFECTIV.

Secretul profesional nu a fost instituit pentru protejarea avocatului, ci a justițiabilului și a drepturilor acestuia

Care sunt prevederile semnalate în comunicările media ?

În comunicările media au fost prezentate, în general, trei aspecte:

- *Interdicția ridicării corespondenței profesionale avocat-client;*
- *Interdicția interceptării comunicărilor dintre avocat-client;*
- *Dreptul de a nu denunța infracțiunile de care avocatul ia cunoștință în exercițiul mandatului.*

Le vom detalia în continuare.

Interdicția ridicării corespondenței profesionale avocat – client.

Pentru bună regulă prezentăm comparativ reglementarea actuală și cea propusă:

Forma actuală:

Art. 35, alin (1): Pentru asigurarea secretului profesional, actele și lucrările cu caracter profesional aflate asupra avocatului sau în cabinetul său sunt inviolabile. Percheziționarea avocatului, a domiciliului ori a cabinetului său sau ridicarea de înscrisuri și bunuri nu poate fi făcută decât de procuror, în baza unui mandat emis în condițiile legii. (2) Nu vor putea fi ascultate și înregistrate, cu niciun fel de mijloace tehnice, convorbirile telefonice ale avocatului și nici nu va putea fi interceptată și înregistrată corespondența sa cu caracter profesional, decât în condițiile și cu procedura prevăzute de lege.

Propunerile de completare:

După alin. 1 al art. 35 se introduc două noi alienate, alin. 1¹ - 1² cu următorul cuprins:

(1¹) Sunt exceptate de la măsura ridicării de înscrisuri, a sechestrării sau a confiscării:

- 1. comunicările scrise între avocat și clientul său, autorizat legal să refuze oferirea de declarații,*
- 2. consemnările efectuate cu privire la comunicările încredințate de către client sau cu privire la alte împrejurări la care se referă dreptul de a refuza depunerea de mărturie,*
- 3. alte bunuri cu privire la care se aplică dreptul de a refuza depunerea de mărturie.*

Nu este admisă ridicarea, sechestrarea sau confiscarea înscrisurilor, a suporturilor de sunet, de imagine și date, a imaginilor și a altor reprezentări care se află în posesia avocatului.

Restricțiile privind măsura confiscării nu sunt aplicabile în situația în care probe sau indicii temeinice justifică suspiciunea că avocatul ar fi implicat în săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală ori dacă avocatul este implicat în favorizarea infractorului, obstrucționarea justiției sau într-o tăinuire sau dacă este vorba despre bunuri rezultate în urma săvârșirii unei infracțiuni, care au fost utilizate sau destinate săvârșirii unei infracțiuni sau care provin dintr-o infracțiune.

Restricțiile privind măsura confiscării nu sunt aplicabile în situația în care avocatul contribuie la disimularea provenienței bunurilor obținute ilegal, dacă avocatul ascunde un bun provenit dintr-o infracțiune, disimulează proveniența acestuia sau obstrucționează ori periclitizează identificarea provenienței, identificarea, confiscarea, ridicarea sau punerea sub sechestrul a unui astfel de bun.

*(1²) Percheziția sediului profesional al avocatului sau a domiciliului acestuia este condiționată de existența unui mandat de percheziție emis de judecător. **Decanul baroului local (sau reprezentantul acestuia) trebuie să fie prezent pe parcursul întregii proceduri de percheziție derulate la sediul profesional al avocatului.***

De la bun început trebuie înțeles un aspect, din păcate neînțeles de mulți dintre cei care se aventurează să scrie în acest domeniu: ***secretul profesional al avocatului nu înseamnă numai obligația acestuia de a nu divulga informațiile confidențiale primite de la client, ci în egală măsură și obligația autorităților publice și oricărei persoane să pretindă avocatului să le divulge sau să îi impună acest lucru ori să le obțină de la avocat prin orice mijloc, precum preluarea cu forța.*** Chiar dacă acest aspect este, din păcate, inedit pentru unii care expun puncte de vedere în domeniu, el este recunoscut ca o componentă esențială a secretului profesional al avocatului.

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

Din moment ce se acceptă că avocatul beneficiază de privilegiul secretului profesional, este evident că acest lucru cuprinde nu numai ce clientul îi transmite prin viu grai dar și comunicările scrise, consemnările pe care avocatul le face în urma discuțiilor cu clientul și orice alt tip de suporturi încredințate de client.

Aceste aspecte nu fac altceva decât să aducă în actualitate, sub aspectul aplicațiilor practice, o regulă acceptată încă de la apariția legii – că avocatul nu poate fi martor pentru ceea ce află în cadrul exercițiului mandatului și nici nu poate oferi o informație cu privire la cauză autorităților (art.46 din forma actuală a legii). Or, dacă se recunoaște dreptul avocatului de a nu comunica informațiile confidențiale primite de la client, este evident că nu se poate accepta preluarea lor cu forța de către autorități. Este o continuare logică și inseparabilă a aceleiași reguli.

Nu este vorba de o imunitate (!), așa cum tendențios, dar mai ales neprofesionist s-a preluat în spațiul media !

Un aspect care, din păcate, a fost omis în declarațiile publice făcute de reprezentanții unor autorități publice este faptul că această **interdicție este aplicabilă numai în situația în care avocatul însuși nu este suspectat că ar fi săvârșit fapte penale**. Prin urmare, nu poate fi vorba de vreo „imunitate”, pentru că pur și simplu interdicția ridicării de documente sau alte suporturi nu se aplică în cazul avocaților suspectați! Din proiectul de act normativ reiese foarte clar că dispozițiile se referă la protejarea comunicărilor dintre client și avocat, atâta vreme cât avocatul nu este suspectat de comiterea unor infracțiuni.

Nu poate conduce la invalidarea unor probe deja administrate în cauze aflate pe rol !

Legalitatea unei probe se verifică după legea în vigoare la data acesteia, iar nu după legi ulterioare. Fără a ne referi la cazuri concrete, trebuie subliniat că:

- o probă va fi legală și nu va putea fi invalidată dacă a fost administrată legal conform legii de la data acesteia;
- nu se pune problema atunci când anumiți avocați au avut calitatea de suspecți în cauză, deoarece proiectul exceptează această situație de la privilegiul secretului profesional.

Care sunt tendințele CEDO și ale legislației țărilor europene ?

Proiectul de lege este în deplin acord cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care tinde să condamne tot mai frecvent lipsa garanțiilor oferite de state în privința respectării principiului confidențialității comunicărilor avocat – client. Este vorba nu numai de abuzurile comise de autorități prin confiscările nediferențiate de documente care conțin corespondență confidențială avocat client, dar și de confiscări disproporționate în raport cu scopul urmărit și insuficiența descrierii în mandatul de percheziție a argumentelor care justifică percheziția.

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

În Hotărârea din 2 aprilie 2015, pronunțată în cauza [Vinci contra Franței](#)¹, precum și în cazul [Yuditskaya contra Rusia](#)², soluționat la data de 12 februarie 2015, CEDO a condamnat violarea secretului corespondenței avocat-client.

Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, citate mai sus, chiar și în cazul în care avocatul însuși este suspectat de comiterea unor fapte care încalcă legea, dreptul la confidențialitatea comunicărilor avocat-client, ca garanție a statului de drept nu poate fi compromis. Cu atât mai mult, în cazul în care avocatul nu este suspectat în acest sens, confidențialitatea comunicărilor clienților săi trebuie respectată, așa cum prevede proiectul de lege privind modificarea și completarea Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat.

De asemenea, proiectul prevede obligativitatea prezenței decanului baroului, ca garant al principiului secretului profesional, în cazul perchezițiilor efectuate la sediul avocatului. Această abordare este nouă în dreptul românesc, însă tradițională în majoritatea țărilor europene.

Pe de altă parte, este foarte clar că legislativul european este conștient că exacerbarea supravegherii în masă, determinată de aceste flageluri ale vremurilor în care trăim, tinde să sacrifice drepturi fundamentale, nu numai în privința protecției vieții private, dar și a dreptului la apărare și a dreptului la un proces echitabil. Astfel, în Rezoluția din 12 martie 2014, Parlamentul European „*consideră esențială protejarea privilegiului secretului profesional al avocaților, jurnaliștilor, medicilor și al altor persoane care exercită profesii reglementate de activitățile de supraveghere în masă; subliniază în special că orice incertitudini legate de confidențialitatea informațiilor comunicate în cadrul relației dintre avocat și client ar putea avea un impact negativ asupra dreptului cetățenilor la consiliere juridică, asupra accesului la justiție și asupra dreptului la un proces echitabil*”.³

Interdicția interceptării comunicărilor dintre avocat-client.

Reglementarea actuală:

Art. 35 (2) „*Nu vor putea fi ascultate și înregistrate, cu niciun fel de mijloace tehnice, convorbirile telefonice ale avocatului și nici nu va putea fi interceptată și înregistrată corespondența sa cu caracter profesional, decât în condițiile și cu procedura prevăzute de lege.*”

Reglementare propusă:

„*Raportul dintre avocat și persoana pe care o asistă sau o reprezintă nu poate forma obiectul supravegherii tehnice decât dacă există date că avocatul săvârșește ori pregătește săvârșirea unei infracțiuni dintre cele prevăzute în art.139 alin.2 C.pr.pen. Dacă pe parcursul sau după executarea măsurii rezultă că activitățile de supraveghere tehnică au vizat și raporturile dintre avocat și suspectul*

¹ A se vedea: [CEDO condamnă confiscarea nediferențiată de documente care conțin corespondența confidențială avocat-client, în cadrul unei inspecții derulate de Departamentul pt concurența la sediul a două societăți comerciale.](#) (Newsletter UNBR mai 2015).

² A se vedea: [CEDO: Contract fictiv semnat de un avocat din cadrul societății de avocatură, în numele firmei. Percheziții la sediul firmei de avocați și sechestrarea computerelor tuturor avocaților din societate. Secret profesional. Încălcarea art. 8 din Convenție referitor la respectarea vieții private și a secretului corespondenței.](#) (Newsletter UNBR martie 2015)

³ Punctul 11 din [Rezoluția Parlamentului European din 12 martie 2014 referitoare la programul de supraveghere al Agenției Naționale de Securitate \(NSA\) a SUA, la organismele de supraveghere din diferite state membre și la impactul acestora asupra drepturilor fundamentale ale cetățenilor UE și asupra cooperării transatlantice în materie de justiție și de afaceri interne \(2013/2188\(INI\)\)](#)

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

ori inculpatul pe care acesta îl apără, probele obținute nu pot fi folosite în cadrul niciunui proces penal, urmând a fi distruse, de îndată, de către procuror. Judecătorul care a dispus măsura este informat, de îndată, de către procuror. Judecătorul dispune informarea, de îndată, a avocatului”.

Ceea ce se protejează este numai comunicarea avocat – client.

Este greșită percepția că avocatul dobândește un regim special. Numai raportul cu clientul are un regim special și intră în conceptul de „secret profesional consolidat al avocatului”.

Așa cum lesne rezultă, protecția secretului nu se aplică atunci când există date că avocatul săvârșește ori pregătește săvârșirea unei infracțiuni dintre cele prevăzute în art.139 alin.2 C.pr.pen (adică cele pentru care se admite în general interceptarea convorbirilor). Deci, nu este vorba de nicio „imunitate” oferită avocatului.

Tendințe europene.

Este unanim admis că în ceea ce privește convorbirea avocat-client aceasta este protejată și nu poate fi folosită ca probă.

Problema este luată în discuție în țări cu puternică tradiție europeană și democratică.

La data de din 3 iunie 2015, la Președinția Adunării Naționale a Franței a fost înregistrat un [Proiect de lege pentru garantarea concretă a respectării secretului profesional al avocatului](#). Conform inițiatorului, deputatul Dl. Jean-François Mancel, *„trebuie reafirmată urgent, prin lege, importanța crucială a dreptului apărării la un proces echitabil și o justiție imparțială, concretizând respectarea secretului profesional între avocat și clientul său. (...) Fără o garanție concretă a respectării acestui secret profesional, nu putem avea o exercitare normală a drepturilor de apărare. Și fără această exercitare normală a drepturilor apărării, nu există Stat de drept. Pentru că, să nu ne înșelăm: secretul profesional nu a fost instituit pentru protejarea avocatului, ci a justițiabilului și a drepturilor acestuia”.*

Redăm din proiect:

„Nicio interceptare nu poate avea loc pe aceste linii (liniile telefonice ale avocatului – nn), decât dacă se stabilește, în legătură cu elemente precise și detaliate, că avocatul este suspectat în prealabil că a comis o infracțiune. Decanul baroului trebuie informat în prealabil de judecătorul de instrucție, care nu poate ordona interceptarea decât după autorizarea scrisă din partea președintelui din jurisdicția sa.

„Cabinetul, vehiculul și domiciliul avocatului nu pot face obiectul niciunei percheziții, decât dacă se stabilește, în legătură cu elemente precise și detaliate, că avocatul este suspectat în prealabil că a comis o infracțiune. Percheziția nu poate avea loc decât cu aprobarea scrisă a președintelui jurisdicției de care aparține magistratul instructor. Percheziția necesită aprobarea președintelui jurisdicției de care depinde magistratul instructor.

„Formalitățile prevăzute de prezentul articol sunt prescrise sub pedeapsa de nulitate.”

După cum se observă, pozițiile legiuitorului român nu sunt izolate, ci dimpotrivă se înscriu în logica europeană.

De altfel, aceste tendințe vin după ce justiția europeană a sancționat în mai multe rânduri violarea secretului profesional al avocatului :

- Hotărâre CEDO cu privire la accesul avocaților reclamantului la dosar și probe, precum și folosirea înregistrărilor convorbirilor telefonice ale reclamantului ca probe (Cauza Beraru împotriva României) [CEDO: Cauza Beraru împotriva României din 18.03.2014;](#)

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

- Interceptarea convorbirilor telefonice ale avocatului cu clientul. Lipsa unui remediu eficient împotriva măsurii. Secret profesional. Încălcarea art. 8 din Convenție referitor la respectarea vieții private și a secretului corespondenței. (Pruteanu contra României no. 30181/05)*
- Consiliul Barourilor Europene (CCBE) a comunicat că, la data de 1 iulie 2015, instanța olandeză a pronunțat o hotărâre prin care obligă guvernul olandez să înceteze toate interceptările comunicațiilor între clienți și avocați în cadrul regimului actual.

Dreptul de a nu denunța infracțiunile de care avocatul ia cunoștință în exercițiul mandatului.

Configurarea acestui drept are în vedere numai faptele aflate de avocat în exercitarea profesiei. Este cât se poate de logic! Pentru a face o apărare corectă avocatul trebuie să afle adevărul de la client. Acest lucru nu ar fi posibil dacă clientul ar ști că expunând faptele, în toată complexitatea lor, avocatul ar trebui să îl denunțe. Procurorul trebuie să afle adevărul prin mijloacele puse la dispoziție de lege, suficient de elaborate, iar nu utilizând delațiunea avocatului, deoarece în cel mai scurt timp nici avocatul nu va mai afla adevărul, clientul fiind reticent în a împărtăși, iar actul de justiție va fi distorsionat.

Textul nu are în vedere infracțiuni planificate, ci numai cele deja săvârșite.

Textul nu are în vedere decât faptele aflate de avocat în exercițiul mandatului. Pentru toate celelalte fapte, aflate ca simplu cetățean, rămâne supus regimului de drept comun.

Sunt exceptate faptele grave, precum cele relative la viață sau cele de terorism.

*

*   *

II. PRACTICĂ EXTINSĂ LA NIVEL EUROPEAN

SUMAR

- **CEDO: Interceptarea convorbirilor telefonice ale avocatului cu clientul. Lipsa unui remediu eficient împotriva măsurii. Secret profesional. Încălcarea art. 8 din Convenție referitor la respectarea vieții private și a secretului corespondenței. ([Pruteanu contra României no 30181/05](#))***
- **CEDO: Contract fictiv semnat de un avocat din cadrul societății de avocatură, în numele firmei. Percheziții la sediul firmei de avocați și sechestrarea computerelor**

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

- tuturor avocaților din societate. Secret profesional. Încălcarea art. 8 din Convenție referitor la respectarea vieții private și a secretului corespondenței. ([Cazul Yuditskaya contra Rusia](#))
- CEDO condamnă confiscarea nediferențiată de documente care conțin corespondența confidențială avocat client, în cadrul unei inspecții derulate de Departamentul pt concurența la sediul a două societăți comerciale. ([ARRÊT STRASBOURG 2 april 2015 En l'affaire Vinci Construction et GTM Génie Civil et Services c. France](#))
  - CEDO în legătură cu necesitatea unei protecții consolidate a secretului profesional al avocatului față de imixtiunile autorităților publice și precizarea că acest secret nu poate contribui la propria incriminare [Brito Ferrinho Bexiga Villa-Nova contra Portugaliei](#)
  - Hotărâre CEDO cu privire la accesul avocaților reclamantului la dosar și probe, precum și folosirea înregistrărilor convorbirilor telefonice ale reclamantului ca probe (Cauza Beraru împotriva României) [CEDO: Cauza Beraru împotriva României din 18.03.2014](#)
  - Analiza Hotărârii CJUE din 15 ianuarie 2015 cu privire la contractele de prestări juridice încheiate între avocatul "furnizor" și clientul "consumator" *[HOTĂRÂREA CURTII \(Camera a noua\) din 15 ianuarie 2015 „Trimitere preliminară – Directiva 93/13/CEE – Domeniu de aplicare – Contracte încheiate cu consumatorii – Contract de prestări de servicii juridice încheiat între un avocat și un consumator” în cauza C 537/13, Birutė Šiba împotriva Arūnas Devėnas,](#)
  - Franța: Proiect de lege pentru garantarea concretă a respectării secretului profesional al avocatului. Interdicția interceptării "prin rigoșeu". [Proiect de lege pentru garantarea concretă a respectării secretului profesional al avocatului](#)
  - CCBE a câștigat în acțiunea îndreptată împotriva statului olandez privind supravegherea avocaților de către serviciile de informații CCBE privind hotărârea instanței olandeze [Aici in lb franceza](#)
  - Rezoluția Parlamentului European referitoare la supravegherea electronică în masă. Protecția confidențialității comunicărilor avocat client [Rezoluția referitoare la cursul dat Rezoluției Parlamentului European din 12 martie 2014 referitoare la supravegherea electronică în masă a cetățenilor UE \(2015/2635\(RSP\)\)](#)
  - Noua directivă privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului: " Statele membre ar trebui să furnizeze mijloacele și modalitatea de păstrare a secretului profesional și a confidențialității și de respectare a vieții private", în cazul avocaților
  - [DIRECTIVA \(UE\) 2015/849 A PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI A CONSILIULUI din 20 mai 2015 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării](#)

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

[banilor sau finanțării terorismului, de modificare a Regulamentului \(UE\) nr. 648/2012 al Parlamentului European și al Consiliului și de abrogare a Directivei 2005/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului și a Directivei 2006/70/CE a Comisiei](#)

CEDO: Interceptarea convorbirilor telefonice ale avocatului cu clientul. Lipsa unui remediu eficient împotriva măsurii. Secret profesional. Încălcarea art. 8 din Convenție referitor la respectarea vieții private și a secretului corespondenței. ([Pruteanu contra României no 30181/05](#))*

Cazul [Pruteanu contra României \(no 30181/05\)](#)* (Hotărârea CEDO din 3.02.2015)

Prin Decizia pronunțată la data de 3 februarie 2015 Curtea Europeană a Drepturilor Omului obligă statul român să plătească reclamantului Alexandru Pruteanu despăgubiri morale de 4500 de euro pentru încălcarea art. 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, referitor la respectarea vieții private și a secretului corespondenței.

Avocatul Pruteanu a fost angajat pentru a-l reprezenta pe C.I. într-o procedură penală.

În speță, în anul 2004, Parchetul de pe lângă Tribunalul Bacău a început urmărirea penală împotriva lui M.T.O. și a lui M.G.T, asociați la o societate comercială împotriva căreia au fost depuse mai multe plângeri penale pentru înșelăciune. Aceștia l-au mandatat pe C.I. să vândă niște imobile.

La data de 24 septembrie 2004, instanța a autorizat Ministerul Public să intercepteze și să înregistreze convorbirile telefonice ale lui M.T.O, M.G.T și C.I. pentru o perioadă de treizeci de zile. Douăsprezece dintre aceste convorbiri au fost purtate de C.I. cu avocatul său, Dl. Pruteanu.

La data de 17 martie 2005, Ministerul Public a întocmit un proces verbal prin care a pus la dispoziția Tribunalului suporturile magnetice și transcrierile înregistrărilor efectuate în baza autorizației din 24 septembrie 2004, **menționând că aceste înregistrări au fost realizate în cadrul unei proceduri penale inițiate împotriva OTM și MGT, deci alți asociați ai societății decât C.I.**

Printr-o hotărâre pronunțată la 21 martie 2005, în camera de consiliu, Tribunalul a hotărât că înregistrările sunt utile cauzei și a aprobat cererea procurorilor, ordonând sigilarea transcrierilor și a suporturilor magnetice la grefa instanței.

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

Avocatul Pruteanu, acționând în nume propriu, nu ca un reprezentant al CI, a formulat recurs împotriva hotărârii interlocutorii din 21 martie 2005. În cererea de recurs, reclamantul a precizat că **legislația națională nu prevede o cale de atac împotriva unei astfel de hotărâri** și a cerut instanței să declare recursul admisibil în temeiul art. 13 din Convenție. El a susținut că, în hotărârea atacată, instanța a certificat înregistrările conversațiilor avute cu CI în condițiile în care el nu a fost citat să se prezinte în cadrul procedurii și că aceste conversații au avut un caracter profesional. De asemenea, a invocat art. 91³ alineatele 2 și 7 din Codul de procedură penală, potrivit căruia conversațiile profesionale dintre un avocat și clientul său nu pot fi menționate în procesul-verbal de transcriere și nu pot fi folosite ca probe în cadrul procedurilor penale. În cele din urmă, el a subliniat faptul că interceptarea telefonului lui IC nu a fost justificată de un interes legitim, dat fiind faptul că CI nu a făcut obiectul acelei proceduri penale, și a solicitat instanței de apel să dispună distrugerea transcrierii ale înregistrărilor conversațiilor sale cu clientul său.

Audierea în acest recurs a avut loc pe 5 aprilie 2005 în fața Curții de Apel Bacău. În observațiile sale orale, reclamantul a adăugat că practica instanțelor naționale în materie a fost de a ordona distrugerea înregistrărilor ale convorbirilor dintre avocat și clientul său. La aceeași dată, **Curtea a pronunțat o hotărâre prin care a declarat cererea de recurs inadmisibilă întrucât calea de atac nu este prevăzută de lege.**

În aceste condiții, dl. Avocat Pruteanu a făcut plângere la CEDO, pretinzând că a fost încălcat dreptul său la respectarea vieții private și secretul corespondenței, ca urmare a interceptării convorbirilor sale telefonice și lipsa remediilor legale pentru a contesta legalitatea măsurii și a solicita distrugerea înregistrărilor. El și-a întemeiat plângerea pe articolul 8 din Convenție, luat separat și coroborat cu articolul 13 al Convenției.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a examinat plângerea sub două aspecte, respectiv dacă au fost îndeplinite condițiile prevăzute în alin. 2 al art. 8 din Convenție pentru a se justifica o astfel de ingerință în viața privată din partea autorităților publice.

Aceste condiții sunt:

- Măsura să fie prevăzută de lege
- Să constituie, într-o societate democratică, o măsură necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protecția sănătății, a moralei, a drepturilor și a libertăților altora.

Cu privire la primul aspect, sintagma “prevăzute de lege” din articolul 8 § 2 din Convenție impune în primul rând ca măsura contestată să aibă o bază în dreptul intern. Aceasta implică, de asemenea, o anumită calitate a legii în cauză. Curtea a reținut că tribunalul a autorizat

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

ascultarea în baza art. 91¹ și urm. din Codul de procedură penală. Fără a aprecia asupra "calității acestei legi", Curtea a reținut că **articolele menționate nu prevăd situația specifică a persoanelor ascultate fără autorizație de interceptare.**

În ceea ce privește a doua condiție, Curtea a considerat că în acest caz, ingerința a fost motivată de necesitatea stabilirii adevărului în cadrul unei proceduri penale și, prin urmare, au avut tendința de a apăra ordinea publică. De aceea, a rămas să stabilească dacă ingerința a fost "necesară într-o societate democratică" pentru a atinge aceste obiective. În conformitate cu jurisprudența Curții, statele contractante se bucură de o anumită marjă de apreciere în evaluarea existenței și a amplitudinii unei astfel de necesități, însă trebuie să existe și garanții adecvate și eficiente împotriva abuzurilor.

În acest caz, Curtea a observat că interceptarea convorbirilor între avocat și client constituie incontestabil o atingere adusă secretului profesional, care este baza relației de încredere între cele două persoane, astfel încât clientul putea să facă plângere pentru încălcarea dreptului său de a avea o relație confidențială cu avocatul. În egală măsură însă, avocatul poate să facă plângere pentru nerespectarea vieții private și a corespondenței, independent de dreptul de a face plângere a clientului său.

Desigur, **reclamantul nu a făcut el însuși obiectul unei autorizații de interceptare având în vedere calitatea sa de avocat al C.I.** Însă nu este mai puțin adevărat că **persoana în cauză trebuie să aibă posibilitatea unui control efectiv asupra modului în care sunt utilizate înregistrările.**

În această privință, Curtea a constatat că permisiunea de a înregistra conversațiile cu CI a fost emisă de o instanță, însă nu se poate concluziona că instanța a considerat *a priori* nevoia de acțiune în ceea ce privește persoana în cauză. Prin urmare, este necesar să se ia în considerare dacă reclamanta a avut la dispoziție un remediu a posteriori pentru a controla înregistrările în litigiu.

Având în vedere aceste argumente, Curtea a concluzionat că a fost încălcat art. 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, referitor la respectarea vieții private și a secretului corespondenței.

CEDO: Contract fictiv semnat de un avocat din cadrul societății de avocatură, în numele firmei. Percheziții la sediul firmei de avocați și sechestrarea computerelor tuturor avocaților din societate. Secret profesional. Încălcarea art. 8 din Convenție referitor la respectarea vieții private și a secretului corespondenței. ([Cazul Yuditskaya contra Rusia](#))
Hotărârea CEDO din 12.02.2015, [Cazul Yuditskaya contra Rusia](#)

Cazul se numește Yuditskaya contra Rusia, deoarece doamna Yuditskaya a fost prima reclamantă la CEDO. Plângerea sa a fost urmată de alte 4 plângeri ale colegilor săi din firma de

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

avocatură "Biznes i Pravo", cărora **le-au fost confiscate calculatoarele, în cadrul unei proceduri penale în care era implicat un alt coleg al lor avocat**. Acesta era suspectat că a încheiat un contract fictiv de asistență juridică, în numele firmei de avocatură, cu compania de stat Kirov Perm Factory, pentru a acoperi o dare de mită.

În fapt, în cadrul unei anchete penale au existat indicii că între compania de stat respectivă și casa de avocatură "Biznes i Pravo" a fost încheiat un contract fictiv, în scopul de a acoperi o dare de mită unui executor judecătoresc. În acest context, investigatorii au primit mandate de percheziție la sediul firmei de avocatura "Biznes i pravo", cu scopul de a confisca documente care pot fi relevante pentru acest caz. Deși fiecare avocat avea calculatorul său, au fost confiscate toate calculatoarele firmei, în condițiile în care numai avocatul I.T era suspect de complicitate la infracțiunea respectivă. Însă, **instanța națională a reținut că firma de avocatură și nu avocatul individual a semnat contractual, motiv pentru care a autorizat percheziționarea sediului firmei și implicit a tuturor calculatoarelor.**

Reclamanții avocați au pretins, în special, că nu au existat motive pentru efectuarea unei percheziții la sediul firmelor lor și pentru sechestrarea computerelor lor.

Cu privire la aceste aspecte, CEDO a considerat că mandatul de percheziție a fost formulat în termeni foarte generali, oferind anchetatorilor un drept de apreciere discreționară în efectuarea percheziției. **CEDO a criticat faptul că instanța națională nu a explicat de ce nu ar fi suficientă o percheziție doar la calculatorul utilizat de avocatul implicat. Mai mult decât atât, în mandatul emis de judecător nu a fost atinsă problema ca datele sunt acoperite de secretul profesional trebuie să fie protejate, deși era conștient de faptul că reclamanții sunt membrii unui barou și dețin documente confidențiale.** Potrivit jurisprudenței Curții, mandatele de percheziție trebuie să fie elaborate, pe cât posibil, într-un asemenea mod încât impactul lor să se situeze în limite rezonabile.

Având în vedere materialele care au fost inspectate și confiscate, CEDO a constatat că perchezițiile aduc atingere secretului profesional într-o măsură disproporționată în raport cu scopul legitim urmărit. Curtea reamintește, în acest sens, că, în cazul în care este implicat un avocat, o violare a secretului profesional ar putea avea repercusiuni asupra bunei administrări a justiției și, prin urmare, cu privire la drepturile garantate de articolul 6 din Convenție, referitor la dreptul la un proces echitabil.

În concluzie, Curtea consideră că cercetarea efectuată în **absența unei suspiciuni rezonabile sau a oricăror măsuri de protecție împotriva "interferențelor" cu secretul profesional la birourile de avocatura ale reclamanților și confiscarea computerelor lor a mers dincolo de ceea ce a fost "necesar într-o societate democratică** "pentru a atinge scopul legitim urmărit. Prin urmare, a existat o încălcare a articolului 8 din Convenție.

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

CEDO condamnă confiscarea nediferențiată de documente care conțin corespondența confidențială avocat client, în cadrul unei inspecții derulate de Departamentul pentru concurența la sediul a două societăți comerciale. ([ARRÊT STRASBOURG 2 avril 2015 En l'affaire Vinci Construction et GTM Génie Civil et Services c. France](#))

Cazul se referă la perchezițiile și confiscările engrosiste și nediferențiate de documente, între care și cele acoperite de confidențialitatea comunicărilor avocat client, efectuate de către anchetatorii de la Direcția Generală de Concurență, protecția consumatorilor și combatere a fraudei la sediile acestor companii.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat, în unanimitate, că a existat o încălcare de către Franța a articolului 6 § 1 (dreptul la un proces echitabil) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, precum și o încălcare a articolului 8 (dreptul la respectarea vieții private și de familie, a domiciliului și a corespondenței).

Istoricul cazului

Reclamanții – companiile Vinci Construction și GTM Génie Civil et Services – s-au plâns la CEDO că nu au putut lua cunoștință de conținutul documentelor confiscate și nici nu au avut posibilitatea să pună în discuție oportunitatea confiscării.

Curtea a analizat în ce măsură a fost respectat echilibrul dintre interesul legitim al statului de a căuta dovezi privind săvârșirea unor infracțiuni în dreptul concurenței pe de o parte, și respectul vieții private, în special al confidențialității comunicărilor avocat-client, pe de altă parte. CEDO a constatat că, în speță, confiscările au fost disproporționate în raport cu scopul urmărit.

Prin cererea din 3 octombrie 2007, Direcția Generală de Concurență a cerut instanței de la Tribunalul de mare instanță din Paris autorizarea efectuării unor percheziții și confiscări la sediile societăților reclamante, ca parte a o anchetă privind fapte ilicite.

Judecătorul a admis această cerere prin ordonanța din 5 octombrie 2007. Perchezițiile au avut loc pe 23 octombrie 2007. Multe documente și fișiere din calculatoare au fost ridicate, inclusiv corespondența electronică a unor angajați.

În căile de atac introduse împotriva hotărârii judecătorești privind aceste percheziții, reclamanții au afirmat că acestea au fost efectuate într-un mod masiv și nediferențiat, fiind ridicate mii de documente aflate în calculatoare și multe neavând legătură cu ancheta, dar fiind protejate de confidențialitatea comunicărilor avocat client. De asemenea, s-au plâns că nu s-a făcut un inventar precis al documentelor confiscate.

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

Direcția Generală de Concurență a susținut că perchezițiile și confiscările au fost efectuate în conformitate cu legea și cu autorizarea judecătorului. De asemenea, a susținut că societățile reclamante au primit o copie a documentelor confiscate și inventarul lor exact.

Prin două hotărâri judecătorești din 2 și 9 septembrie 2008, reclamanților le-au fost respinse contestațiile, pe motiv că perchezițiile și confiscările acuzate au respectat dispozițiile Codului Comercial și ale Codului de procedură penală, precum și drepturile garantate de Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Judecătorul a considerat că respectarea confidențialității comunicărilor avocat client nu interzice confiscarea comunicărilor acoperite de acest secret.

Recursul în casație al reclamanților împotriva acestor ordonanțe a fost respins prin două hotărâri din 8 aprilie 2010.

În aceste condiții, reclamanții s-au adresat CEDO invocând articolul 6 (dreptul la un proces echitabil), art. 8 (dreptul la respectarea vieții private și de familie), precum și art. 13 (Dreptul la un remediu efectiv) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Reclamanții au invocat o încălcare a dreptului lor la un remediu efectiv, deoarece nu au putut exercita un recurs de plină jurisdicție împotriva ordonanței care a autorizat perchezițiile și confiscările și, în al doilea rând, au invocat că judecătorul care a autorizat operațiunile nu îndeplinea, în opinia lor, condițiile de imparțialitate. De asemenea, ei s-au plâns de o atingere disproporționată adusă dreptului la apărare și dreptului la respectarea vieții private și a corespondenței, în special în ceea ce privește confidențialitatea relațiilor dintre avocat și clientul său, având în vedere caracterul masiv și nediscriminatoriu al confiscării și lipsa unui inventar exact.

Considerentele deciziei CEDO

Hotărârea s-a axat pe punerea în balanță a intereselor legate, pe de o parte, de interesului legitim al statului de a căuta dovezi privind infracțiuni prevăzute de dreptul concurenței și, pe de altă parte, de respectarea dreptului la viață privată și corespondență, inclusiv confidențialitatea între avocat și client.

CEDO a considerat că, în acest caz, garanțiile prevăzute de dreptul intern, care reglementează inspecțiile și confiscările în legislația concurenței, nu au fost aplicate într-o manieră corespunzătoare, în special în ceea ce privește corespondența dintre un avocat și clientul său, printre documentele confiscate în mod nediferențiat făcând parte documente acoperite de confidențialitatea comunicărilor avocat client.

Curtea a precizat că judecătorul francez a primit plângeri motivate în care s-a arătat că documentele confiscate erau acoperite de secretul profesional și de confidențialitate și

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

solicitarea ca, după instanța va stabili aceste aspect, documentele respective să fie restituite, dacă este cazul.

CEDO a concluzionat că perchezițiile la sediile celor două societăți și confiscările au fost disproporționate în raport cu obiectivul urmărit și a constatat încălcarea articolului 6 § 1 (dreptul la un proces echitabil) și 8 (dreptul la respectarea vieții private și de familie) din Convenție.

CEDO în legătură cu necesitatea unei protecții consolidate a secretului profesional al avocatului față de imixtiunile autorităților publice și precizarea că acest secret nu poate contribui la propria incriminare [Brito Ferrinho Bexiga Villa-Nova contra Portugaliei](#)

Prin hotărârea pronunțată în cauza [Brito Ferrinho Bexiga Villa-Nova contra Portugaliei](#), la 1 decembrie 2015, Curtea Europeană a drepturilor Omului face o serie de aprecieri importante referitoare la protecția secretului profesional al avocatului față de ingerințele autorităților.

În special datorită faptului că reclamanta nu a dispus de un recurs efectiv împotriva imixtiunilor autorităților în secretul profesional, CEDO a condamnat statul portughez pentru încălcarea art. 8 din Convenție, referitor la respectarea vieții private și de familie.

Este foarte importantă însă argumentația Curții cu privire la necesitatea unei protecții consolidate a secretului profesional al avocatului și faptul că acest secret nu poate contribui la propria incriminare.

În speță, reclamanta s-a plâns la CEDO în legătură cu consultarea de către autorități a extraselor conturilor sale bancare în cadrul unei proceduri penale deschise împotriva ei de către șeful autorității de combatere a fraudei fiscale și a invocat încălcarea secretului profesional pe care are obligația să îl respecte în baza profesiei sale de avocat.

După ce s-a dovedit că reclamanta nu plătiase taxa pe valoarea adăugată aferentă onorariilor percepute în cursul anilor 2005 și 2006, administrația fiscală a efectuat un control al contabilității societății de avocați de care aparținea aceasta și a cerut reclamantei să prezinte extrasele contului său bancar personal. Ea s-a opus acestei cereri invocând secretele profesional și bancar.

Reclamanta a fost pusă sub acuzare și audiată. Ea a recunoscut că plățile onorariilor sale fuseseră făcute în contul său bancar personal și nu în contul societății de avocați. Totuși, și în acest context, ea a refuzat să prezinte extrasele de cont bancar solicitate pe motiv că avea obligația să păstreze secretul profesional. Ea a invocat de asemenea secretul bancar.

În aceste condiții, parchetul a cerut judecătorului de instrucție penală să deschidă un incident de procedură care să vizeze ridicarea secretului profesional și să permită accesul la conturile

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

bancare ale reclamantei. Această cerere a fost admisă. Reclamanta a atacat decizia curții de apel din Évora în fața Curții Supreme denunțând lipsa de competență a secției penale a curții de apel de a se pronunța asupra problemei ridicate și absența consultării Baroului în cursul procedurii însă Curtea Supremă a declarat recursul reclamantei ca inadmisibil.

CEDO a analizat speța sub aspectul verificării condițiilor prevăzute la alin 2 al art. 8 din Convenție pentru a se justifica o ingerință a autorităților publice în dreptul la viață privată, respectiv imixtiunea să fie prevăzută de lege și să fie necesară într-o societate democratică pentru protecția altor drepturi și libertăți fundamentale.

În legătură cu existența imixtiunii, CEDO a concluzionat că verificarea extraselor conturilor bancare ale reclamantei a constituit o imixtiune în dreptul său la respectarea secretului profesional, care se încadrează în viața privată. În argumentația asupra acestei chestiuni, Curtea a reamintit că noțiunea de „viață privată” poate include activități profesionale sau comerciale și a precizat că „acordă o importanță unică riscului de aducere atingere secretului profesional al avocaților deoarece acesta se bazează pe relația dintre avocat și clientul său și poate avea repercusiuni asupra bunei administrări a justiției” .

În ceea ce privește respectarea condiției ca această imixtiune să fie „prevăzută de lege”, Curtea a arătat că aceasta implică în primul rând faptul că măsura încriminată trebuie să aibă o bază în drept internă, dar este de asemenea legată de calitatea legii în chestiune, respectiv cerințele impuse de accesibilitatea acesteia la persoanele vizate și o formulare destul de precisă pentru a le permite să prevadă, cu un grad rezonabil în împrejurările cauzei, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat și să regleze conduita acestora. Această expresie implică așadar faptul că legislația internă trebuie să folosească termeni destul de clari pentru a indica tuturor într-o manieră suficientă în ce circumstanțe și în ce condiții ea abilitază puterea publică să recurgă la măsuri care afectează drepturile lor protejate de Convenție. În acest sens, Curtea a constatat că jurisdicțiile interne nu sunt unanime în ceea ce privește posibilitatea de a face apel la Curtea Supremă împotriva unei decizii a unei curți de apel prin care se dispune ridicarea secretului profesional.

De asemenea, Curtea a notat că imixtiunea în viața privată a reclamantei era făcută în scopul căutării unor indicii și ai unor probe în cadrul unei anchete deschise împotriva reclamantei pentru fraudă fiscală. Aceasta urmărea așadar un scop legitim, și anume „prevenirea infracțiunilor penale”, astfel că rămâne de examinat cea de a doua condiție, dacă imixtiunea era necesară într-o societate democratică”

Conform jurisprudenței constante a Curții, noțiunea de „necesitate” implică o ingerință bazată pe o nevoie socială imperioasă și, în special, proporțională cu scopul legitim urmărit. Pentru a

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

determina dacă o imixtiune este „necesară într-o societate democratică”, Curtea a ținut cont de faptul că o anumită marjă de apreciere trebuie lăsată Statelor contractante însă trebuie existe garanții adecvate și suficiente contra abuzurilor, inclusiv că „un control eficace” pentru contestarea măsurii litigioase

În acest context, Curtea a precizat că ”protecția secretului profesional legat de corespondențele dintre un avocat și clientul său este, în special, corolarul de drept că acesta din urmă nu poate contribui la propria sa învinuire și că, în consecință, aceste schimburi beneficiază de o protecție consolidată ”.

Curtea a notat că incidentul de procedură care vizează ridicarea secretului profesional pe care reclamanta avea obligația să-l păstreze în calitate sa de avocată a fost ridicat de ministerul public ca urmare a refuzului reclamantei de a prezenta extrasele conturilor sale bancare în cadrul unei proceduri penale care fusese deschisă împotriva ei de către șeful antifraudă fiscală. Ea constată că această procedură s-a derulat, bineînțeles în fața unui organ judiciar, dar fără ca reclamanta să participe la aceasta. De fapt, ea nu a luat cunoștință de ridicarea secretului profesional și a secretului bancar legat de extrasele conturilor sale bancare doar în momentul în care a primit notificarea deciziei curții de apel din Évora. Așadar, reclamanta nu a intervenit în niciun moment în cursul acestei proceduri și, în consecință, nu a putut să-și prezinte argumentele.

Curtea observă apoi că articolul 135 § 4 din CPP și articolul 87 § 4 din statutul prevăd consultarea Baroului în cadrul procedurii care vizează ridicarea secretului profesional. Totuși, în acest caz, trebuie constatat că Asociația Barourilor nu a fost solicitată. Legea internă prevăzând ca consultarea să fie solicitată din oficiu de judecătorul însărcinat cu procedura. Curtea estimează că intervenția unui organism independent era necesară în acest caz având în vedere că informațiile solicitate erau acoperite de secretul profesional.

În ceea ce privește „controlul eficace” pentru contestarea măsurii litigioase, Curtea a constatat că recursul făcut de reclamantă la Curtea Supremă pentru a contesta decizia curții de apel n-a făcut obiectul unei examinări în ceea ce privește fondul, înalta instanță considerând că reclamanta nu dispunea de posibilitatea de a face apel împotriva hotărârii curții de apel. Astfel că simplul fapt că recursul reclamantei fusese declarat inadmisibil de către Curtea Supremă nu îndeplinea cerința unui „control eficace” impusă de articolul 8 din Convenție iar reclamanta n-a dispus așadar de niciun recurs pentru a contesta măsura litigioasă.

A se vedea: [Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza „Brito Ferrinho Bexiga Villa-Nova c. Portugal” pronunțată la 1 Decembrie 2015, cu privire la protecția](#)

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

secretului profesional al avocatului față de ingerințele autorităților sau ale terților. (Traducere lb. română)

Hotărâre CEDO cu privire la accesul avocaților reclamantului la dosar și probe, precum și folosirea înregistrărilor convorbirilor telefonice ale reclamantului ca probe (Cauza Beraru împotriva României)

CEDO: Cauza Beraru împotriva României din 18.03.2014, Publicată în Monitorul Oficial nr. 0944 din 23.12.2014

Reclamantul s-a plâns, în temeiul art. 6 § 1 și § 3 lit. b), c) și d) din Convenție, de o serie de încălcări ale garanțiilor unui proces echitabil, în special:

a) Reclamantul s-a plâns că i-a fost încălcat dreptul de a fi judecat de o instanță independentă și imparțială deoarece la cinci luni de la începutul procesului în fața Curții de Apel București, completul inițial format dintr-un judecător unic a fost extins cu un al doilea judecător după ce instanța examinase deja majoritatea probelor, iar cel de-al doilea judecător a deliberat și a semnat hotărârea fără să fi examinat personal probele.

b) Reclamantul s-a plâns că instanțele interne nu și-au respectat obligația de a asigura accesul la toate probele și nu s-au asigurat că avocații săi au acces corespunzător la dosar pentru a-i pregăti apărarea.

c) Reclamantul s-a mai plâns că administrarea probelor de către instanțele interne nu a respectat principiul contradictorialității și că normele pentru administrarea probelor fuseseră încălcate de către instanțele interne. Acesta s-a mai plâns că a fost condamnat în baza, în principal, a transcrierilor unor casete audio despre care acesta pretindea că nu ar fi trebuit să fie folosite ca probe la dosar.

Motivarea Curții cu privire la capetele de cerere admise

a) Compunerea completului de judecată în primă instanță

Un aspect important al unui proces penal echitabil este posibilitatea pe care o are inculpatul de a fi confruntat cu martorii în prezenta judecătorului care, în cele din urmă, se pronunță asupra cauzei. Principiul nemijlocirii este o garanție importantă în procesul penal în cadrul căruia observațiile făcute de instanță cu privire la comportamentul și credibilitatea unui martor pot avea consecințe importante pentru inculpat. Prin urmare, o modificare adusă compunerii instanței de judecată ulterior audierii unui martor important ar trebui să determine în mod normal o nouă audiere a martorului respectiv. În cauza supusă judecării, Curtea a observat că judecătorul unic îi audiase pe ceilalți co-inculpați alături de reclamant și pe martori în februarie și în martie 2002.

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

După numirea celui de-al doilea judecător, co-inculpații și martorii audiați anterior nu au fost audiați din nou.

Cu toate acestea, în opinia Curții, împrejurările legate de disputata modificare a compunerii completului de judecată din cadrul Curții de Apel București nu pare să fie de natură să-i pună la îndoială imparțialitatea. Pe de altă parte, modificarea respectivă trebuie examinată în raport cu posibilele consecințe asupra caracterului echitabil al procesului în ansamblu.

b) Accesul avocaților reclamantului la documente și probe

Curtea subliniază că art. 6 § 3 lit. b) din Convenție asigură oricărei persoane acuzate de o infracțiune dreptul să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale. Accesul nerestricționat la dosarul cauzei și folosirea nerestricționată a notițelor, inclusiv, după caz, posibilitatea de a obține copii ale documentelor relevante, constituie garanții importante ale procesului echitabil. În cauză, Curtea a reținut că avocații reclamantului nu au putut obține acces direct la dosarul cauzei decât într-un stadiu târziu; inițial, nu li s-a furnizat nicio copie a rechizitoriului. Mai mult, aceștia nu au putut obține o copie a transcrierilor interceptărilor telefonice sau o copie înregistrată a convorbirilor telefonice interceptate folosite ca probe în dosar. În această privință, avocații reclamantului au adresat instanțelor interne numeroase cereri pentru încuviințarea accesului la dosar.

(c) Administrarea și aprecierea probelor

Curtea reiterează că, în temeiul art. 19 din Convenție, are datoria de a asigura respectarea angajamentelor asumate de statele contractante ale Convenției. În special, aceasta nu are misiunea de a examina erori de fapt sau de drept prezumtiv comise de o instanță națională decât în cazul în care și în măsura în care este posibil ca acestea să fi încălcat drepturi și libertăți protejate prin Convenție. Deși art. 6 din Convenție garantează dreptul la un proces echitabil, acesta nu prevede nicio normă privind admisibilitatea probelor ca atare, aspect care trebuie să fie reglementat în principal prin legislația națională. Prin urmare, Curtea nu are rolul de a stabili, ca principiu, dacă anumite tipuri de mijloace de probă – de exemplu, probe obținute nelegal – pot fi admisibile. Întrebarea la care trebuie să se răspundă este dacă procesul în ansamblu, inclusiv modul în care au fost obținute probele, a fost echitabil. Iar la stabilirea caracterului echitabil al procesului în ansamblu, trebuie să se țină seama dacă s-a respectat dreptul la apărare. Trebuie să se examineze în special dacă reclamantului i s-a acordat posibilitatea de a contesta autenticitatea probelor și de a se opune utilizării lor. În plus, trebuie să se țină seama de calitatea probelor, inclusiv dacă circumstanțele în care au fost obținute pun la îndoială fiabilitatea sau exactitatea acestora.

Curtea observă că înregistrările au jucat un rol important în seria de probe apreciate de instanțe. Astfel, la începutul procedurii, instanța de prim grad a considerat că era absolut

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

necesar un raport de expertiză tehnică privind înregistrările și a dispus întocmirea unui astfel de raport. Mai mult, instanța de prim grad și-a întemeiat raționamentul pe transcrierile înregistrărilor, concluzionând că acestea „nu lasă loc de prea multe îndoieli” în ceea ce privește vinovăția inculpatului, deși admitea totodată că declarațiile date de co-inculpați nu erau pe deplin fiabile deoarece se putea „considera [...] că au o [...] doză de subiectivitate”. În ciuda importanței înregistrărilor în aprecierea probelor, instanța de prim grad și-a schimbat poziția inițială privind necesitatea întocmirii unui raport de expertiză tehnică pentru a se stabili autenticitatea înregistrărilor. La sfârșitul procesului, a considerat că raportul era inutil și și-a revizuit decizia privind propunerea acestei probe.

Curtea a subliniat că instanțele interne nu numai că și-au întemeiat hotărârile pe înregistrări cu o autenticitate contestată, dar nici nu au răspuns la argumentele reclamantului conform cărora nu i-au fost prezentate transcrierile și, prin urmare, nu le cunoștea conținutul.

În concluzie, Curtea a reținut că niciuna dintre neregularitățile constatate în faza de urmărire penală și cea de judecată în primă instanță nu a fost remediată ulterior de către instanța de apel. Deși avea competență să verifice toate aspectele cauzei atât în fapt, cât și în drept, Înalta Curte de Casație și Justiție nu a efectuat o nouă cercetare judecătorească asupra probelor disponibile și a argumentelor de fapt și de drept formulate de părți. Atât Curtea de Apel București, cât și Înalta Curte de Casație și Justiție nu au făcut decât să reitereze constatările procurorului și nu au cercetat plângerile formulate în mod repetat de către pârâți în legătură cu neregularitățile din cursul procesului.

Având în vedere constatările de mai sus, Curtea a considerat că procesul în litigiu, în ansamblu, nu a respectat cerințele unui proces echitabil, fiind încălcat art. 6 § 1 coroborat cu art. 6 § 3 lit. b), c) și d) din Convenție.

Analiza Hotărârii CJUE din 15 ianuarie 2015 cu privire la contractele de prestări juridice încheiate între avocatul “furnizor” și clientul “consumator”

[*HOTĂRÂREA CURTII \(Camera a noua\) din 15 ianuarie 2015 „Trimitere preliminară – Directiva 93/13/CEE – Domeniu de aplicare – Contracte încheiate cu consumatorii – Contract de prestări de servicii juridice încheiat între un avocat și un consumator” în cauza C 537/13, Birutė Šiba împotriva Arūnas Devėnas,](#)

Curtea de justiție a Uniunii Europene a decis că **[“Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii](#)** trebuie interpretată în sensul că aceasta **se aplică contractelor standardizate de prestări de servicii juridice precum cele în discuție în litigiul principal, încheiate de un avocat cu o persoană fizică ce nu acționează în scopuri legate de activitatea sa profesională”**.

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

Pentru a ajunge la această concluzie, Instanța CJUE a făcut considerații asupra incidenței criteriilor de apreciere a caracterului abuziv al unei clauze contractuale prevăzute de Directiva 93/13, detaliind condițiile în care acestea sunt aplicabile contractelor de servicii avocațiale, în funcție de specificul lor.

În acest context, CJUE a făcut precizări importante cu privire la următoarele aspecte:

- Aplicabilitatea Directivei 93/13 contractelor de prestări juridice în funcție de criteriul calității contractanților. Calitatea de "vânzător sau furnizor" a avocatului în sensul acestei Directive;
- Aplicabilitatea Directivei 93/13 contractelor de prestări juridice în funcție de criteriul sistemului de protecție;
- Condițiile în care clauzele din contractele de prestări juridice devin abuzive: clauze standardizate care nu reflectă acte cu putere de lege sau norme administrative obligatorii;
- Clauzele standardizate nu pot pune problema confidențialității raporturilor avocaților cu „clienții consumatori”;
- Clauzele negociate din contractele avocațiale care conțin informații supuse confidențialității nu intră sub incidența Directivei 93/13;
- Aprecierea caracterului abuziv al clauzelor în funcție de criteriile privind natura contractului și inteligibilitatea și claritatea acestora se face de către instanțele de trimitere.

1. Litigiul principal și întrebările preliminare

Doamna Šiba a încheiat cu avocatul Devėnas trei contracte standardizate de prestări de servicii juridice cu titlu oneros, în care nu au fost specificate modalitățile de plată a onorariilor și termenele în care această plată trebuia să fie efectuată și nu au fost menționate cu precizie nici diferitele servicii juridice pentru care era solicitată plata, nici costul prestațiilor care corespundeau acestora.

Întrucât Doamna Šiba nu a onorat plata contractelor, părțile au ajuns în instanță. Însă Curtea Supremă a Lituaniei a avut dubii cu privire la incidența Directiva 93/13/CEE privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii asupra contractelor avocațiale și a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze CJUE următoarele **întrebări preliminare**:

„1) Persoana fizică beneficiară a unor servicii juridice în temeiul unui contract de prestări de servicii juridice cu titlu oneros încheiat cu un avocat, aceste servicii fiind prestate în cauze care ar fi privit interese personale ale persoanei fizice respective (divorț, partajul bunurilor dobândite în timpul căsătoriei etc.), trebuie să fie considerată «consumator» în sensul legislației Uniunii privind protecția consumatorilor?

2) Un avocat, membru al unei profesii liberale («[liberal] profession» în limba engleză), care încheie cu o persoană fizică un contract de prestări de servicii juridice cu titlu oneros, prin care se obligă să presteze servicii juridice astfel încât persoana fizică respectivă să poată atinge scopuri care nu au legătură cu activitatea sa profesională, trebuie să fie considerat «vânzător sau furnizor» în sensul legislației Uniunii privind protecția consumatorilor?

3) Contractele de prestări de servicii juridice cu titlu oneros pe care un avocat le încheie în cadrul activității sale profesionale pe care o desfășoară în calitate de membru al unei profesii liberale intră în domeniul de aplicare al Directivei 93/13[...]?

4) În cazul în care răspunsul la a treia întrebare este afirmativ, pentru a califica aceste contracte drept contracte încheiate cu consumatorii trebuie să se aplice criteriile generale sau acestea trebuie să fie recunoscute ca fiind contracte încheiate cu consumatorii pe baza unor criterii specifice? În cazul în care, pentru a califica aceste contracte drept contracte încheiate cu consumatorii, este necesar să se aplice criterii specifice, care sunt aceste criterii?"

2. Aplicabilitatea Directivei 93/13 contractelor de prestări juridice în funcție de criteriul calității contractanților. Calitatea de “vânzător sau furnizor” a avocatului în sensul acestei Directive

Nicio dispoziție din cuprinsul Directivei 93/13 nu precizează căror tipuri de contracte li se aplică aceasta. Directiva 93/13 definește contractele cărora li se aplică prin referire la calitatea contractanților, după cum aceștia acționează sau nu acționează în scopuri legate de activitatea lor profesională.

Prin urmare, pentru a determina aplicabilitatea Directivei în privința contractelor de prestări juridice, instanța CJUE a trebuit să stabilească dacă avocatul are calitatea de “vânzător sau furnizor”, în sensul Directivei .

După cum se arată în al zecelea considerent al Directivei 93/13, normele de drept uniforme în ceea ce privește clauzele abuzive trebuie să se aplice „tuturor contractelor” încheiate între vânzători sau furnizori și consumatori, astfel cum sunt definiți aceștia la articolul 2 literele (b) și (c) din Directiva 93/13:

- «**consumator**» înseamnă orice persoană fizică ce, în cadrul contractelor reglementate de prezenta directivă, acționează în scopuri care se află **în afara activității sale profesionale** (art. 2, lit. b)
- «**vânzător sau furnizor**» înseamnă orice persoană fizică sau juridică care, în cadrul contractelor reglementate de prezenta directivă, **acționează în scopuri legate de activitatea sa profesională, publică sau privată.** (art. 2, lit. c)

Având în vedere acest criteriu al calității contractanților, Curtea a concluzionat că “ un avocat care, precum în cauza principală, în cadrul activității sale profesionale, prestează, cu titlu oneros, un serviciu juridic în favoarea unei persoane fizice care acționează în scopuri private este un <<vânzător sau furnizor>>, în sensul articolului 2 litera (c) din Directiva 93/13. Prin urmare, contractul privind prestarea unui astfel de serviciu este supus regimului acestei directive”.

1. 3. **Aplicabilitatea Directivei 93/13 contractelor de prestări juridice în funcție de criteriul sistemului de protecție**

Un alt argument al CJUE adus în aprecierea aplicabilității Directivei 93/13 contractelor de prestări juridice este acela al **sistemului de protecție pus în aplicare prin această directivă**, și anume aceea că un consumator se găsește într-o situație de inferioritate față de un vânzător sau furnizor în ceea ce privește atât puterea de negociere, cât și nivelul de informare, situație care îl conduce să adere la condițiile redactate în prealabil de vânzător sau furnizor, fără a putea exercita o influență asupra conținutului acestora. În acest sens, CJUE citează [Hotărârea Cipolla și alții, C 94/04 și C 202/04, punctul 68](#), potrivit căreia în domeniul serviciilor oferite de avocați, există, în principiu, o inegalitate între „clienții consumatori” și avocați, în special din cauza diferențelor dintre părți în materie de informare. Într-adevăr, avocații dispun de un nivel ridicat de competențe tehnice pe care consumatorii nu le au în mod necesar, astfel încât aceștia din urmă se pot confrunța cu dificultăți în aprecierea calității serviciilor care le sunt prestate .

4. **Considerentele CJUE cu privire la condițiile în care clauzele din contractele de prestări juridice devin abuzive: clauze standardizate care nu reflectă acte cu putere de lege sau norme administrative obligatorii**

Dată fiind natura specială a reglementărilor privind profesia de avocat, care implică și o natură specială a contractelor încheiate cu clienții, bazate pe principiul confidențialității, în cauza s-a pus și problema dacă “pentru a califica aceste contracte ca fiind încheiate cu consumatorii trebuie să se aplice criteriile generale sau acestea trebuie să fie recunoscute ca fiind contracte încheiate cu consumatorii pe baza unor criterii specifice? În cazul în care, pentru a califica aceste contracte drept contracte încheiate cu consumatorii, este necesar să se aplice criterii specifice, care sunt aceste criterii?” (Întrebarea preliminară nr. 4)

Condiții premisă pentru a se putea trece la calificarea unei clauze drept abuzive

De observat că instanța CJUE nu a răspuns la această întrebare în dispozitivul hotărârii, însă, în considerente, a arătat că premisele de bază și obligatorii pentru ca o clauză să poată fi considerată abuzivă în sensul Directivei 93/13 sunt:

- aceea clauză să nu fi făcut obiectul unei negocieri individuale (clauză standardizată)
- aceea clauză standardizată nu reflectă acte cu putere de lege sau norme administrative obligatorii.

Aceste două condiții sunt prevăzute în **definiția clauzei abuzive** și, prin urmare, reprezintă condiții sine qua non pentru ca o clauză să poată fi considerată ca fiind abuzivă.

Articolul 2, lit. a: „În sensul prezentei directive: (a) „clauzele abuzive” înseamnă clauzele contractuale definite la articolul 3;

Articolul 3 alin. 1 “ O clauză contractuală care **nu s-a negociat individual** se consideră ca fiind abuzivă în cazul în care, în contradicție cu cerința de bună credință, provoacă un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților care decurg din contract, în detrimentul consumatorului”.

Criterii de apreciere a unei clauze abuzive

În ceea ce privește celelalte două criterii prevăzute de Directivă pentru **aprecierea** caracterului abuziv al unei clauze contractuale prevăzute de Directivă, respectiv natura serviciilor (art. 4, alin 1) și inteligibilitatea și claritatea limbajului în contractele scrise (art. 5), acestea nu pot fi apreciate decât de instanțele naționale, în funcție de circumstanțele concrete.

Prin urmare, din considerentele expuse în Hotărâre, reiese că **instanța CJUE face distincție între condițiile premise obligatorii pentru a se putea trece la calificarea unei clauze ca fiind abuzive și criteriile de apreciere a unei asemenea clauze, aprecierea revenind instanțelor naționale.**

5. Clauzele standardizate nu pot pune problema confidențialității raporturilor avocaților cu „clienții consumatori”.

Curtea a precizat că așa cum reiese din articolul 1 alineatul (1) și din articolul 3 alineatul (1) al Directivei 93/13, aceasta se aplică numai **clauzelor care nu s-au „negociat individual”**. Conform Art. 3, alin. 1, o clauză contractuală care nu s-a negociat individual se consideră ca fiind abuzivă în cazul în care, în contradicție cu cerința de bună credință, provoacă un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților care decurg din contract, în detrimentul consumatorului.

Curtea a considerat că atunci “când un avocat decide, să utilizeze, în raporturile contractuale cu clienții săi, clauzele standardizate redactate în prealabil de el însuși sau de organele ordinului său profesional, acestea sunt integrate direct în contractele respective prin voința acestui avocat”.

“Din moment ce avocații decid în mod liber să recurgă la astfel de clauze standardizate **care nu reflectă acte cu putere de lege sau norme administrative obligatorii** în sensul articolului 1 alineatul (2) din Directiva 93/13, nu se poate susține, pe de altă parte, că aplicarea acesteia din urmă poate aduce atingere specificității raporturilor dintre avocat și clientul său, precum și principiilor care stau la baza exercitării profesiei de avocat”, se mai arată în considerente.

“În ceea ce privește în special împrejurarea că, în cadrul activităților lor, avocații sunt obligați să asigure **respectarea confidențialității raporturilor lor cu „clienții consumatori”**, aceasta nu constituie, în consecință, un obstacol în calea aplicării Directivei 93/13 în privința clauzelor

standardizate ale contractelor privind prestarea de servicii juridice. Astfel, clauzele contractuale care nu fac obiectul unei negocieri individuale, în special cele care sunt redactate pentru o utilizare generală, nu cuprind, prin natura lor, informații personalizate referitoare la clienții avocaților a căror divulgare să poată aduce atingere secretului profesiei de avocat”.

6. Clauzele negociate care conțin informații supuse confidențialității nu intră sub incidența Directivei 93/13

În considerente, Curtea a precizat că “redactarea specifică a unei clauze contractuale, în special cea privind modalitățile de stabilire a onorariilor de avocat, ar putea eventual, cel puțin în mod incidental, să divulge anumite aspecte ale relației dintre avocat și clientul său care ar trebui să rămână secrete. Cu toate acestea, o astfel de clauză ar fi negociată individual și ar fi, pentru acest motiv, după cum reiese din cuprinsul punctului 19 din prezenta hotărâre, exceptată de la aplicarea Directivei 93/13”.

7. Aprecierea caracterului abuziv al clauzelor în funcție de criteriile privind natura contractului și inteligibilitatea și claritatea acestora se face de către instanțele de trimitere

Evident, în procedura preliminară, instanța CJUE nu poate să judece în legătură cu caracterul abuziv sau neabuziv al clauzelor supuse litigiului principal, ci doar să interpreteze dispoziții din Directive pentru ca apoi instanțele naționale să aplice aceste interpretări în cazuri concrete.

Însă Directiva 93/13 conține două criterii generale de apreciere a caracterului abuziv al clauzelor, care nu pot fi analizate decât în circumstanțele concrete ale cazului. Este vorba de:

- criteriul naturii serviciilor care fac obiectul contractului (prevăzut de Art. 4 alin 1 din Directiva 93/13)
- criteriul limbajului clar și inteligibil în contractele scrise (prevăzut de Art. 5 din Directiva 93/13)

Potrivit Art. 4 alin 1 din Directiva 93/13 “ caracterul abuziv al unei clauze contractuale se apreciază luând în considerare **natura bunurilor sau a serviciilor** pentru care s-a încheiat contractul și raportându-se, în momentul încheierii contractului, la toate circumstanțele care însoțesc încheierea contractului și la toate clauzele contractului sau ale unui alt contract de care acesta depinde”.

Cu privire la acest criteriu, Curtea arată că “aprecierea respectivă trebuie efectuată de instanța națională luând în considerare această natură și raportându-se, în momentul încheierii contractului, la toate circumstanțele care însoțesc încheierea acestuia” (considerentul 33 din Hotărâre)

Articolul 5 din Directiva 93/13 prevede că “În cazul contractelor în care toate clauzele sau o parte a acestora sunt prezentate consumatorului în scris, acestea trebuie **întotdeauna redactate într-un limbaj clar și inteligibil**. În cazul în care există îndoieli cu privire la sensul unei clauze, prevalează interpretarea cea mai favorabilă pentru consumator”.

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

Referitor la acest criteriu Curtea a arătat că “în ceea ce privește contractele referitoare la servicii juridice precum cele în discuție în litigiul principal, revine instanței de trimitere sarcina să ia în considerare natura specială a acestor servicii în aprecierea caracterului clar și inteligibil al clauzelor contractuale, conform articolului 5 prima teză din Directiva 93/13, iar în cazul în care există îndoieli să dea acestor clauze, în temeiul celei de a doua teze a acestui articol, interpretarea cea mai favorabilă pentru consumator”.

Franța: Proiect de lege pentru garantarea concretă a respectării secretului profesional al avocatului. Interdicția interceptării ”prin ricoșeu”. [Proiect de lege pentru garantarea concretă a respectării secretului profesional al avocatului](#)

La data de din 3 iunie 2015, la Președinția Adunării Naționale a Franței a fost înregistrat un [Proiect de lege pentru garantarea concretă a respectării secretului profesional al avocatului](#).

Conform inițiatorului, deputatul Dl. Jean-François Mancel, ”trebuie reafirmată urgent, prin lege, importanța crucială a dreptului apărării la un proces echitabil și o justiție imparțială, concretizând respectarea secretului profesional între avocat și clientul său. (...) Fără o garanție concretă a respectării acestui secret profesional, nu putem avea o exercitare normală a drepturilor de apărare. Și fără această exercitare normală a drepturilor apărării, nu există Stat de drept. Pentru că, să nu ne înșelăm: secretul profesional nu a fost instituit pentru protejarea avocatului, ci a justițiabilului și a drepturilor acestuia”.

Având în vedere **absența dispozițiilor legale privind interdicția interceptării ”prin ricoșeu” a avocaților (când mandatul de interceptare este emis doar pentru client, nu pentru avocat)**, inițiatorul propune, după modelul din SUA, ca avocații să comunice poliției, justiției și administrației numerele liniilor telefonice pe care le utilizează și legea să interzică interceptarea acestor linii, cu excepția cazului în care avocatul însuși este suspectat de săvârșirea unei infracțiuni. Decanul baroului trebuie informat în prealabil de judecătorul de instrucție, care nu poate ordona interceptarea decât după autorizarea scrisă din partea președintelui din jurisdicția sa.

Redăm în continuare traducerea integrală a Proiectului de lege pentru garantarea concretă a respectării secretului profesional al avocatului.

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

Nr. 2849

ADUNAREA NAȚIONALĂ

CONSTITUȚIA DIN 4 OCTOBRIE 1958

LEGISLATURA A PAISPREZECEA

Înregistrat la Președinția Adunării Naționale din 3 iunie 2015.

PROPUNERE DE LEGE

Pentru garantarea concretă a respectării

secretului profesional al avocatului,

(Înaintată comisiei legilor constituționale, legislației și administrației generale a Republicii, în absența constituirii unei comisii speciale în termenele prevăzute de articolele 30 și 31 din Regulament.)

prezentată de

DI. Jean-François MANCEL,

deputat.

Articolul 1

Articolul 100-7 din codul de procedură penală este modificat :

1. Primul alineat este completat cu cuvintele : „și fără ca acesta să fi primit în prealabil aprobarea scrisă a președintelui jurisdicției sale.”
2. Al doilea alineat este eliminat.
3. Al treilea alineat este completat cu cuvintele: „și fără ca judecătorul de instrucție să fi primit în prealabil aprobarea scrisă a președintelui jurisdicției sale.”

Articolul 2

Sub-secțiunea 2 a secțiunii 3 din capitolul I al titlului III al aceluiași cod este completată cu articolul L. 100-8 redactat în felul următor:

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

„Art. 100-8. – Avocatul comunică poliției, justiției și administrației numerele liniilor pe care le utilizează.

„Nicio interceptare nu poate avea loc pe aceste linii, decât dacă se stabilește, în legătură cu elemente precise și detaliate, că avocatul este suspectat în prealabil că a comis o infracțiune. Decanul baroului trebuie informat în prealabil de judecătorul de instrucție, care nu poate ordona interceptarea decât după autorizarea scrisă din partea președintelui din jurisdicția sa.

„Cabinetul, vehiculul și domiciliul avocatului nu pot face obiectul niciunei percheziții, decât dacă se stabilește, în legătură cu elemente precise și detaliate, că avocatul este suspectat în prealabil că a comis o infracțiune. Percheziția nu poate avea loc decât cu aprobarea scrisă a președintelui jurisdicției de care aparține magistratul instructor. Percheziția necesită aprobarea președintelui jurisdicției de care depinde magistratul instructor.

„Formalitățile prevăzute de prezentul articol sunt prescrise sub pedeapsa de nulitate.”

Articolul 3

Aceeași sub-secțiune este completată de articolul 100-9 având conținutul următor:

„Art. 100-9. – Orice încălcare a prevederilor articolelor de la 100 la 100-8 din prezentul cod este pedepsită cu sancțiunile de mai jos:

– Când încălcarea este comisă de judecătorul de instrucție, acestuia i se ia dosarul din oficiu iar Consiliul superior al magistraturii se pronunță asupra dosarului său. El suportă pedeapsa corecțională de la punctul 3° din articolul 131-4 din codul penal.

– Când încălcarea este comisă de un funcționar al poliției, acesta este suspendat imediat în așteptarea hotărârii judecătorești dacă persoana ascultată intențează acțiune în justiție. El suportă pedeapsa corecțională de la punctul 3° din articolul 131-4 din codul penal. »

Articolul 4

Prin derogare de la principiul articolului 2 din codul civil, orice procedură de interceptare vizată în articolele 100-7 și 100-8 din codul de procedură penală în curs în momentul intrării în vigoare a prezentei legi trebuie suspendată în așteptarea aprobării președintelui jurisdicției de care aparține magistratul instructor.

CCBE a câștigat în acțiunea îndreptată împotriva statului olandez privind supravegherea avocaților de către serviciile de informații

Consiliul Barourilor Europene (CCBE) a comunicat că, la data de 1 iulie 2015, instanța olandeză a pronunțat o hotărâre prin care obligă guvernul olandez să înceteze toate interceptările comunicațiilor între clienți și avocați în cadrul regimului actual. Instanța a prevăzut un termen de 6 luni în care statul olandez să ajusteze politica agențiilor de securitate în ceea ce privește

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

supravegherea avocaților astfel încât să existe garanțiile unui veritabil control prealabil, exercitat de către un organism independent, pentru a preveni sau a întrerupe supravegherea comunicărilor între avocați și clienți.

Redăm mai jos comunicatul integral:

”Tribunalul Districtual din Haga a decis că supravegherea avocaților de către agențiile de informații este o încălcare a drepturilor fundamentale și a ordonat statului să înceteze monitorizarea comunicațiilor avocaților.

Instanța a fost sesizată în legătură cu legalitatea interceptării apelurilor și comunicărilor avocaților de către agențiile naționale de informații într-o acțiune formulată împotriva statului olandez de firma de avocatura Oliveira Prakken, Asociația Olandeză a Avocaților Penaliști (NVSA) și Consiliul Barourilor Europene (CCBE). Prin Hotărârea din 1 iulie 2015, Tribunalul Districtual din Haga recunoaște că dreptul de a comunica în mod confidențial cu un avocat este un drept fundamental, care actualmente este încălcat prin politica de supraveghere olandeză.

Instanța a obligat guvernul olandez să înceteze toate interceptările comunicațiilor între clienți și avocați în cadrul regimului actual în termen de șase luni. Statul olandez are la dispoziție șase luni pentru a ajusta politica agențiilor de securitate în ceea ce privește supravegherea avocaților și pentru a garanta că un organism independent exercită un veritabil control prealabil pentru a preveni sau a întrerupe supravegherea comunicărilor între avocați și clienți.

Conform politicii actuale, doar un ministru din cadrul guvernului poate acorda autorizația de a desfășura activități de supraveghere, în timp ce controlul este efectuat de către un comitet de supraveghere (CTIVD) numai post factum. Această nu reprezintă o garanție suficientă în opinia Curții.

De asemenea, instanța a considerat că informațiile obținute de către serviciile de securitate nu pot fi comunicate procurorului decât de un organism independent, după ce acesta investighează dacă agențiile de securitate au fost autorizate să desfășoare astfel de activități de supraveghere și în ce condiții.

Politica actuală în Țările de Jos permite serviciilor de securitate olandeze să transmită parchetului informații provenind din interceptarea comunicărilor între avocați și clienții lor. Tribunalul consideră că practica ilegală și consideră că garanțiile actuale sunt inadecvate, având în vedere jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

CCBE a denunțat deja monitorizarea comunicațiilor avocat-client și a solicitat Uniunii Europene să stabilească un nivel minimal de protecție juridică a secretului profesional față de supravegherea electronică exercitată de guverne, în special în utilizarea serviciilor de

28

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

comunicații electronice sau a altor servicii informatice pentru comunicații avocat client. Salutând decizia instanței olandeze, președintele CCBE, Maria Ślęzak, a adăugat: “Principiul esențial al secretului profesional este în ce mai amenințat din motive care nu întotdeauna sunt explicate în mod clar publicului. Scopul nostru este de a pune capăt supravegherii arbitrare și de a contribui, prin dezbateri publice și acțiuni în justiție, la crearea unui cadru juridic care prezintă limite clare pentru monitorizarea comunicațiilor private. ”

Statul olandez un termen de patru săptămâni pentru a contesta decizia.”

A se vedea:

Comunicatul CCBE privind hotărârea instanței olandeze [Aici in lb franceza](#) si [AICI in lb engleză](#)

Transcrierea hotărârii (în olandeză)

: <http://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBDHA:2015:7436>

Consiliul Barourilor Europene aduce în fața instanței supravegherea în masă (comunicat de presă din 27 mai 2015): http://www.ccbe.eu/fileadmin/user_upload/NTCdocument/FR_pr_0315pdf2_1432724578.pdf

http://www.ccbe.eu/fileadmin/user_upload/NTCdocument/FR_14142013_CCBE_Sta2_138_2086457.pdf

Declarația CCBE cu privire la supravegherea electronic în masă de către organizații guvernamentale (inclusiv datele avocaților europeni)

: http://www.ccbe.eu/fileadmin/user_upload/NTCdocument/FR_14142013_CCBE_Sta2_138_2086457.pdf

<http://www.prakkendoliveira.nl/en/news/dutc-h-intelligence-service-aivd-taps-prakkendoliveira-lawyers/>

Serviciile olandeze pun sub ascultare avocații Prakken

Oliveira: <http://www.prakkendoliveira.nl/en/news/dutc-h-intelligence-service-aivd-taps-prakkendoliveira-lawyers/>

Rezoluția Parlamentului European referitoare la supravegherea electronică în masă. Protecția confidențialității comunicărilor avocat client

La data de 29 octombrie 2015, Parlamentul European a adoptat [Rezoluția referitoare la cursul dat Rezoluției Parlamentului European din 12 martie 2014 referitoare la supravegherea electronică în masă a cetățenilor UE \(2015/2635\(RSP\)\)](#)

Conform paragrafului 43 din Rezoluția adoptată la 29 octombrie 2015, Parlamentul European subliniază că supravegherea în masă subminează în mod grav confidențialitatea datelor în anumite profesii reglementate, cum ar fi doctorii, ziariștii și avocații; subliniază în special dreptul cetățenilor UE de a fi protejați de orice supraveghere care vizează comunicarea confidențială a acestora cu avocații lor și care ar încălca Carta drepturilor fundamentale a UE, în special articolele 6, 47 și 48, precum și Directiva

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

2013/48/UE privind dreptul de a avea acces la un avocat; invită Comisia să prezinte, până cel târziu la sfârșitul lui 2016, o comunicare privind protecția comunicațiilor confidențiale în exercitarea anumitor profesii care se bucură de privilegii profesionale prevăzute de lege;

În acest sens, Parlamentul European solicită Comisiei să pregătească orientări pentru statele membre privind modul de aliniere a instrumentelor de colectare de date cu caracter personal în scopul prevenirii, depistării, anchetării și urmăririi infracțiunilor, inclusiv din domeniul terorismului, la hotărârile Curții de Justiție a Uniunii Europene din 8 aprilie 2014 privind păstrarea datelor (cauzele C-293/12 și C-594/12) și din 6 octombrie 2015 privind sfera de siguranță (cauza C 362/14); atrage atenția în special asupra punctelor (58) și (59) din hotărârea privind păstrarea datelor și asupra punctelor (93) și (94) din hotărârea privind sfera de siguranță, prin care se solicită în mod clar ca datele colectate să fie individualizate și nu colectate în bloc (par. 44)

De asemenea, se subliniază faptul că jurisprudența cea mai recentă, în special hotărârea CJUE din 8 aprilie 2014 privind păstrarea datelor, stabilește clar ca cerință legală demonstrarea caracterului necesar și proporțional al oricărei măsuri care implică culegerea și utilizarea datelor cu caracter personal care ar putea aduce atingere dreptului la respectarea vieții private și de familie și dreptului la protecția datelor; consideră regretabil faptul că aspectele politice subminează deseori respectarea acestor principii juridice în cadrul procesului decizional; invită Comisia să se asigure, în cadrul Agendei sale privind o mai bună legislație, că întreaga legislație a UE este de foarte bună calitate, respectă toate standardele juridice și jurisprudența și este în conformitate cu Carta drepturilor fundamentale a UE; recomandă ca evaluarea de impact privind orice măsuri de asigurare a respectării legii și de securitate care implică utilizarea și culegerea datelor cu caracter personal să includă întotdeauna un test privind caracterul necesar și proporțional (par. 45)

Conform acestei rezoluții, Parlamentul European este preocupat de o serie de legi recente adoptate în unele state membre care extind capacitățile de supraveghere ale structurilor de informații, inclusiv, în Franța, de noua lege privind informațiile secrete adoptată de Adunarea Națională la 24 iunie 2015, lege ce conține mai multe dispoziții care, în opinia Comisiei, pune importante probleme juridice, în Marea Britanie, de adoptarea Legii privind păstrarea datelor și puterile de investigare din 2014 (Data Retention and Investigatory Powers Act) și de decizia ulterioară a instanței de judecată că anumite articole sunt ilegale și trebuie să nu se mai aplice, precum și de propunerile, în Țările de Jos, vizând o nouă legislație care să actualizeze Legea privind informațiile și securitatea din 2002; își reiterează apelul către toate statele membre de a se asigura că actualele și viitoarele lor cadre legislative și mecanisme de control al activităților agențiilor de informații respectă standardele Convenției europene a drepturilor omului și toată legislația în materie a Uniunii (par. 4)

Această Rezoluție, adoptată la 29 octombrie 2015, face bilanțul acțiunilor, precum și a lipsei de acțiune în anumite situații, din partea Comisiei Europene și a altor instituții ale UE în legătură recomandările

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

stabilite de Parlamentul European în [Rezoluția din 12 martie 2014 referitoare la programul de supraveghere al Agenției Naționale de Securitate \(NSA\) a SUA, la organismele de supraveghere din diferite state membre și la impactul acestora asupra drepturilor fundamentale ale cetățenilor UE și asupra cooperării transatlantice în materie de justiție și de afaceri interne](#), care se referă inclusiv la protecția confidențialității comunicărilor dintre avocat și client, în contextul supravegherii.

Conform paragrafului 11 din Rezoluția adoptată la 12 martie 2014, Parlamentul European "consideră esențială protejarea privilegiului secretului profesional al avocaților, jurnaliștilor, medicilor și al altor persoane care exercită profesii reglementate de activitățile de supraveghere în masă; subliniază în special că orice incertitudini legate de confidențialitatea informațiilor comunicate în cadrul relației dintre avocat și client ar putea avea un impact negativ asupra dreptului cetățenilor la consiliere juridică, asupra accesului la justiție și asupra dreptului la un proces echitabil". Printre cele 8 acțiuni prioritate stabilite în această Rezoluție este și "protejarea statului de drept și a drepturilor fundamentale ale cetățenilor UE (inclusiv împotriva amenințărilor la adresa libertății presei), a dreptului publicului de a primi informații imparțiale și a confidențialității profesionale (inclusiv în relația avocat-client), precum și asigurarea unei protecții sporite a denunțătorilor" (Acțiunea 6, par. 132)

Noua directivă privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului: "Statele membre ar trebui să furnizeze mijloacele și modalitatea de păstrare a secretului profesional și a confidențialității și de respectare a vieții private", în cazul avocaților

[DIRECTIVA \(UE\) 2015/849 A PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI A CONSILIULUI din 20 mai 2015 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului, de modificare a Regulamentului \(UE\) nr. 648/2012 al Parlamentului European și al Consiliului și de abrogare a Directivei 2005/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului și a Directivei 2006/70/CE a Comisiei](#)

Publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 141/73 din 5.06.2015

Noua Directivă cuprinde referințe vaste privind măsurile de precauție privind clientela și obligațiile profesiilor reglementate de a raporta tranzacțiile suspecte ale clienților. În același timp, **sunt instituite excepții privind raportarea tranzacțiilor suspecte în cazul avocaților și al altor profesii liberale.**

La art. 2, alin. 3, lit. b) din Directivă se precizează că printre entitățile cărora li se aplică directiva sunt și persoane care exercită profesii juridice liberale, atunci când participă, în numele și pe seama clientului, la orice tranzacție financiară sau imobiliară, sau când acordă asistență pentru planificarea sau efectuarea tranzacțiilor pentru client.

În considerente se arată că membrii profesiilor juridice independente, astfel cum sunt definiți de statele membre, ar trebui să se supună prezentei directive atunci când participă la tranzacții

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

financiare sau la tranzacții între societăți comerciale, inclusiv prin furnizarea de consultanță fiscală, întrucât aceasta prezintă riscul cel mai ridicat ca serviciile respectivilor membri ai profesiilor juridice liberale să fie folosite în mod abuziv, în scopul spălării produselor activității infracționale sau în scopul finanțării terorismului. Cu toate acestea, **ar trebui să existe scutiri de la orice obligație de raportare a informațiilor obținute fie înainte de o procedură judiciară, în timpul acesteia sau după aceasta, fie în cursul evaluării situației juridice a unui client.** Prin urmare, consilierea juridică ar trebui în continuare să facă obiectul obligației de păstrare a secretului profesional, cu excepția cazurilor în care juristul participă la spălarea banilor sau la finanțarea terorismului, consilierea juridică este furnizată în scopul spălării banilor sau al finanțării terorismului sau juristul știe că un client dorește consiliere juridică în scopul spălării banilor sau al finanțării terorismului. (considerentul 9)

În cazul avocaților, raportarea către un organism de autoreglementare constituie o garanție importantă pentru protecția drepturilor fundamentale

Statele membre ar trebui să aibă posibilitatea de a desemna un organism corespunzător de autoreglementare în calitate de autoritate care este informată în primă instanță în locul unității de informații financiare. În conformitate cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, un sistem în care raportarea se face în primul rând către un organism de autoreglementare constituie o garanție importantă pentru a menține protecția drepturilor fundamentale în ceea ce privește obligațiile de raportare aplicabile avocaților. Statele membre ar trebui să furnizeze mijloacele și modalitatea de păstrare a secretului profesional și a confidențialității și de respectare a vieții private. (considerentul 39)

Conform art. 3, alin. 5 din Directivă, „organism de autoreglementare” înseamnă un organism care reprezintă membrii unei profesii și care joacă un rol în reglementarea acestora, în realizarea anumitor funcții de supraveghere sau de monitorizare și în asigurarea punerii în aplicare a normelor referitoare la aceștia.

Excepții privind obligațiile de verificare a identității clientului și a beneficiarului real înainte de stabilirea unei relații de afaceri sau de desfășurarea tranzacției

Conform art. 14, alin 1, statele membre trebuie să impună entităților obligate verificarea identității clientului și a beneficiarului real înainte de stabilirea unei relații de afaceri sau de desfășurarea tranzacției.

Se instituie însă o excepție în cazul notarilor, altor persoane care exercită profesii juridice liberale, auditorilor, experților contabili externi și consilierilor fiscali pentru situațiile în care aceștia evaluează situația juridică a clientului sau îndeplinesc sarcina de apărare sau de reprezentare a clientului în proceduri judiciare sau referitor la acestea, inclusiv de consiliere privind inițierea sau evitarea acestor proceduri. (art. 14, alin. 4)

Obligațiile de raportare privind tranzacțiile suspecte

Articolul 33, alin. (1) prevede că statele membre solicită entităților obligate și, după caz, directorilor și angajaților acestora să coopereze pe deplin, procedând cu promptitudine la următoarele acțiuni:

- (a) informarea unității de informații financiare, din proprie inițiativă, inclusiv prin transmiterea unui raport, în cazul în care entitatea obligată are cunoștință, suspectează sau are motive întemeiate să suspecteze că **fondurile, indiferent de suma în cauză, sunt obținute din activități infracționale sau au legătură cu finanțarea terorismului**, precum și prin transmiterea promptă a unui răspuns la cererile de informații suplimentare formulate de unitatea de informații financiare în astfel de cazuri; și
- (b) furnizarea către unitatea de informații financiare, în mod direct sau indirect, la cererea acesteia, a tuturor informațiilor necesare, în conformitate cu procedurile stabilite prin dreptul aplicabil.

Toate tranzacțiile suspecte, inclusiv tentativele de tranzacții, sunt raportate.

Potrivit art. 34, alin. (1), statele membre pot desemna, în cazul entităților obligate un organism adecvat de autoreglementare pentru profesia în cauză drept autoritate de primire a informațiilor, care, la rândul său, transmite informațiile către unitatea de informații financiare cu promptitudine și sub formă nefiltrată.

Excepție de la orice obligație de raportare a informațiilor obținute fie înainte de o procedură judiciară, în timpul acesteia sau după aceasta, fie în cursul evaluării situației juridice a unui client

Articolul 34, alin. (2) prevede că statele membre nu aplică obligațiile de raportare prevăzute la articolul 33 alineatul (1) notarilor, altor persoane care exercită profesii juridice liberale, auditorilor, experților contabili externi și consilierilor fiscali, numai în măsura în care această derogare se referă la informațiile pe care aceștia le primesc de la unul dintre clienții lor sau le obțin în legătură cu acesta în cursul **evaluării situației juridice a clientului respectiv sau al îndeplinirii sarcinii de apărare sau de reprezentare a clientului în proceduri judiciare sau referitor la acestea, inclusiv de consiliere privind inițierea sau evitarea procedurilor, indiferent dacă aceste informații sunt primite sau obținute înaintea procedurilor, în timpul acestora sau după acestea.**

Așa cum se arată și în considerentul nr. 9 al Directivei, trebuie să existe scutiri de la orice obligație de raportare a informațiilor obținute fie înainte de o procedură judiciară, în timpul acesteia sau după aceasta, fie în cursul evaluării situației juridice a unui client.

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

Rolul organismelor de autoreglementare în protejarea secretului profesional

Din interpretarea art. 33 și 34 din Directivă, reiese că trebuie raportate unității de informații financiare orice suspiciuni potrivit cărora fondurile, indiferent de suma în cauză, sunt obținute din activități infracționale sau au legătură cu finanțarea terorismului, **cu excepția** informațiilor pe care avocații le primesc de la unul dintre clienții lor sau le obțin în legătură cu acesta în cursul evaluării situației juridice a clientului respectiv sau al îndeplinirii sarcinii de apărare sau de reprezentare a clientului în proceduri judiciare sau referitor la acestea, inclusiv de consiliere privind inițierea sau evitarea procedurilor.

În România, spre deosebire de alte țări, în special de drept anglo-saxon, numai avocații, ca profesie liberală, au atribuții în evaluarea situației juridice, respectiv apărarea, reprezentarea și consilierea juridică a clientului.

Chiar dacă, potrivit directivei, organismul de autoreglementare trebuie să transmită, mai departe, unității de informații financiare, informațiile ” sub formă nefiltrată”, din interpretarea art. 33 și 34 reiese clar că este vorba numai de informațiile pentru care există obligația de raportare. Or, această obligație nu există în cazul ”informațiilor obținute fie înainte de o procedură judiciară, în timpul acesteia sau după aceasta, fie în cursul evaluării situației juridice a unui client”.

Prin urmare, se poate trage concluzia că organismul de autoreglementare are rolul de a veghea la păstrarea secretului profesional și de a verifica dacă informațiile raportate de membri, care trebuie transmise mai departe unității de informații financiare, nu fac parte din cele exceptate de la raportare, potrivit art. 34, *alin. (2)* din Directivă.